PRACE GEOGRAFICZNE, zeszyt 145

Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ
Kraków 2016, 47–70
doi: 10.4467/20833113PG.16.012.5401

OCENA WIELKOŚCI RUCHU TURYSTYCZNEGO W OŚRODKU NARCIARSKIM KOTELNICA BIAŁCZAŃSKA W SEZONIE ZIMOWYM 2014/2015

Kinga Krzesiwo

Evaluation of the size of tourist traffic in the Kotelnica Białczańska Ski Resort in the winter season 2014/2015

Abstract: From the point of view of sustainable development of tourist localities, an important issue is the continuous monitoring of tourist traffic and the timely response to fluctuations in its size. Determination of the number of persons participating in tourist traffic is an extremely difficult undertaking. Research into tourist traffic is carried out in Poland but a vast majority of it is periodic and incomplete. Furthermore, the methods used to determine tourist traffic are burdened with many defects, so they do not give grounds to determine the number of people resting in tourist facilities and localities. The aim of this article is to estimate the number of single persons that use the services of the Kotelnica Białczańska Ski Resort in Białka Tatrzańska in the winter season 2014/2015 and to identify the source areas of tourist traffic. In contrast to the most of publications taking up the issue of the size of tourist traffic, in this work a person who came to the studied ski resort several times in a season was not counted as a few people but as one person. The assumptions and calculations contained in the article allow to conclude that about 318 000–342 000 people visited the Kotelnica Białczańska Ski Resort in the winter season 2014/2015, of which about 291 000–312 000 were tourists from Poland and about 27 000–30 000 from abroad. Those from Poland accounted for 91.3% visitors and they came from all voivodships of the country. About ⅓ of them arrived from the agglomerations of Warsaw and Cracow. Foreign tourists accounted for 8.7% of all people relaxing in the studied ski resort. They came from 34 countries of the world, excluding Poland.

The research method presented in this article allows to estimate the number of single persons resting in a given area and in a specified time as well as it allows for a precise indication of the source areas of tourist traffic. However, an unquestionable disadvantage of the method is its time- and labor-consuming character.

Keywords: ski resorts, tourist traffic, methodology, Białka Tatrzańska

Zarys treści: Z punktu widzenia trwałego rozwoju miejscowości turystycznych istotną kwestią jest ciągłe monitorowanie ruchu turystycznego i odpowiednio wczesne reagowanie na wahania jego wielkości. Ustalenie liczby osób biorących udział w tym ruchu jest przedsięwzięciem niezwykle trudnym. W Polsce prowadzi się badania wielkości ruchu turystycznego, ale zdecydowana większość z nich ma charakter okresowy i niepełny, a metody stosowane do jego oceny są obciążone wieloma wadami, nie dając przy tym podstaw do określenia liczby osób korzystających z usług świadczonych w przedsiębiorstwach lub miejscowościach turystycznych. Celem artykułu jest oszacowanie liczby pojedynczych osób, korzystających w sezonie zimowym 2014/2015 z usług Ośrodka Narciarskiego Kotelnica Białczańska w Białce Tatrzańskiej oraz określenie ich pochodzenia terytorialnego. W przeciwieństwie do większości publikacji podejmujących problematykę wielkości ruchu turystycznego w niniejszej pracy osoba, która przyjechała do badanego ośrodka kilka razy w ciągu sezonu zimowego, nie była traktowana jako kilka osób, ale jako jedna osoba. Założenia i obliczenia zawarte w artykule pozwalają stwierdzić, że w sezonie zimowym 2014/2015 Ośrodek Narciarski Kotelnica Białczańska odwiedziło między 318 a 342 tys. osób, z których ok. 291–312 tys. turystów pochodziło z Polski i ok. 27–30 tys. z zagranicy. Osoby z Polski stanowiły 91,3% odwiedzających i przybyły ze wszystkich województw naszego kraju. Około 1/3 z nich pochodziła z aglomeracji warszawskiej i krakowskiej. Turyści zagraniczni stanowili 8,7% wszystkich osób wypoczywających w badanym ośrodku. Przyjechali oni z 34 krajów świata, wyłączając Polskę. Zaprezentowana w artykule metoda badawcza pozwala na oszacowanie liczby osób wypoczywających na danym terenie w określonym czasie oraz dokładne ustalenie pochodzenia terytorialnego uczestników ruchu turystycznego. Niewątpliwą jednak wadą tej metody jest jej czaso- i pracochłonność.

Słowa kluczowe: ośrodki narciarskie, ruch turystyczny, metodyka badań, Białka Tatrzańska

Wprowadzenie

Białka Tatrzańska jest jedną z największych i najlepszych stacji narciarskich[1] w Polsce. To ośrodek turystyczny wysoko wyspecjalizowany w turystyce narciarskiej, która odgrywa dominującą rolę w strukturze funkcji turystycznej tej stacji (Krzesiwo 2014). Najlepiej zagospodarowanym ośrodkiem narciarskim w tej miejscowości

[1] Według Krzesiwo (2014) pod pojęciem stacja narciarska rozumie się miejscowość turystyczną charakteryzującą się wysokim stopniem zagospodarowania dla narciarstwa oraz dysponującą odpowiednim zapleczem usługowym związanym z obsługą ruchu turystycznego. Ośrodek narciarski natomiast to kompleks infrastruktury narciarskiej zarządzany przez jednego właściciela, funkcjonujący pod jedną nazwą, objęty jednym karnetem, położony na terenie jednej lub więcej miejscowości.

i przyciągającym najwięcej turystów w sezonie zimowym jest Kotelnica Białczańska. Od sprawnego działania tego ośrodka zależą dochody zdecydowanej większości mieszkańców Białki Tatrzańskiej i miejscowości z nią sąsiadujących. Narciarski ruch turystyczny w tej stacji umożliwia bowiem rozwój całego sektora turystycznego oraz innych usług z nim powiązanych. Na prawidłowe funkcjonowanie tego przedsiębiorstwa wpływają nie tylko podejmowane codziennie prace kilkuset osób, związane z obsługą ruchu turystycznego, ale także działania inwestycyjne i marketingowe mające na celu przyciągnięcie w to miejsce jak największej liczby turystów. Z punktu widzenia rozwoju ośrodka narciarskiego i stacji narciarskiej oraz stosowania działań inwestycyjnych i promocyjnych niezwykle istotne jest monitorowanie ruchu turystycznego i odpowiednio wczesne reagowanie na wahania jego wielkości.

Ustalenie liczby osób biorących udział w ruchu turystycznym jest kwestią niezwykle trudną (Kowalczyk 1994; Kowalczyk-Anioł 2010). Dotychczas w Polsce w celu oszacowania wielkości ruchu turystycznego w obszarach i miejscowościach recepcyjnych stosowano różne metody badawcze. Do najczęściej wykorzystywanych należy metoda hotelowa, która polega na rejestrowaniu wszystkich osób korzystających z obiektów zakwaterowania zbiorowego. Informacje te są corocznie publikowane przez Główny Urząd Statystyczny. Metoda ta jednak nie zapewnia kompletnych danych co do wielkości rozpatrywanego ruchu i obciążona jest szeregiem wad (Ostrowski 1970, 1972, 1975; Guzik, Nowak 1983; Matczak 1992; Mika, Pitrus 2007; Kowalczyk-Anioł 2010; Włodarczyk 2010). W metodzie tej nie ma bowiem możliwości rejestrowania odwiedzających jednodniowych. Poza tym część obiektów świadczących usługi noclegowe nie prowadzi rejestracji gości lub prowadzi ją w sposób wyrywkowy.

W latach 60., 70. i 80. XX w. dla przybliżonego określenia wielkości ruchu turystycznego pomocnicze były dane dotyczące opłat kuracyjnych i klimatycznych (Elizasiewicz 1968) oraz obrotów w handlu detalicznym i gastronomii, w szczególności sprzedaży pieczywa (Elizasiewicz 1968; Ostrowski 1972; Wrona 1983). Jak jednak wskazywali wymienieni autorzy, uzyskane informacje nie dawały możliwości bezpośredniego wyciągnięcia wniosków co do rozmiarów ruchu turystycznego.

W obszarach szczególnie atrakcyjnych turystycznie często stosowaną metodą mającą na celu oszacowanie wielkości ruchu turystycznego jest jego pomiar, który polega na liczeniu osób wchodzących na teren objęty badaniami. Pomiary ruchu turystycznego prowadzono m.in. w górskich parkach narodowych: Babiogórskim (Mielnicka, Pohl 1976; Mielnicka 1982), Bieszczadzkim (Prędki 2006), Gorczańskim (Semczuk 2012), Pienińskim (Bolland 1982; Warcholik i in. 2010; Warcholik, Semczuk 2011;), Tatrzańskim (Zembrzuski 1975; Derlatka, Grelowska 1980; Bogucka, Marchlewski 1982; Ładygin, Chovancova 2005;) czy Karkonoskim (Staffa, Czerwiński 1977; Wieniawska-Raj 2007). Tego typu pomiary są wykonywane okresowo, w wybrane dni w roku i nie dostarczają pełnych danych dotyczących wielkości rozpatrywanego ruchu.

W ostatnich latach monitoring ruchu turystycznego wykonuje się coraz częściej za pomocą czujników ruchu tzw. migratorów (Cessford, Muhar 2003; Arnberger i in. 2005; Buchwał, Fidelus 2010; Hibner 2014). Badania takie mają przede wszystkim na celu określenie obciążenia szlaków turystycznych w jednostkach czasu.

Współcześnie prowadzone badania wielkości ruchu turystycznego opierają się także na danych dotyczących liczby sprzedanych biletów do obiektów lub obszarów stanowiących atrakcję turystyczną (Krakowiak 2000; Baraniec 2002; Płaza 2004; Pociask-Karteczka i in. 2007; Arcikiewicz 2009; Liszewski 2010; Wilkońska 2011). Uzyskane w ten sposób informacje odnoszą się jednak do „osobowejść", a nie do liczby pojedynczych osób, ponieważ jedna osoba może wejść na teren objęty opłatą kilka razy w ciągu tygodnia, miesiąca lub roku, za każdym razem kupując bilet. Wówczas jest rejestrowana jako kilku uczestników ruchu.

W celu określenia skali ruchu turystycznego prowadzono również badania natężenia ruchu samochodowego – wyjazdowego w określone dni w roku, wybrane ze względu na kumulację ruchu turystycznego. Tego typu obserwacje prowadzone w trakcie odbywania podróży turystycznej pomiędzy obszarami źródłowymi i docelowymi były jednak w Polsce stosowane rzadko (Ptaszycka 1964; Hornung 1979; Matczak 1985, 1992; Mika 2004).

W polskich stacjach i ośrodkach narciarskich wielkość ruchu turystycznego była dotychczas szacowana na podstawie danych uzyskanych od gestorów bazy narciarskiej, dotyczących liczby zjazdów na stokach narciarskich (Mika 2004; Krzesiwo 2006, 2007). Informacje te trudno jednak odnieść do liczby pojedynczych osób korzystających z terenów narciarskich. W Polsce nie przeprowadzano badań mających na celu określenie liczby pojedynczych osób korzystających z usług ośrodków narciarskich w ciągu sezonu narciarskiego, ponieważ jak dotąd nie wypracowano zadowalającej metody badawczej pozwalającej na uzyskanie wiarygodnych danych na ten temat. Właściciele ośrodków narciarskich nie są w stanie określić liczby osób, które przyjechały do ośrodka na podstawie sprzedanych biletów, co jest związane z możliwością wyboru przez klienta rodzaju karnetu narciarskiego – czasowego lub punktowego. Z karnetu czasowego może korzystać tylko jedna osoba, a z punktowego – wiele osób. Co więcej, jedna osoba może przyjeżdżać do ośrodka kilka razy w ciągu sezonu i za każdym razem kupować karnet narciarski.

Według różnych źródeł liczba Polaków potrafiących jeździć na nartach lub snowboardzie kształtuje się pomiędzy 3 a 7 mln osób[2]. Właściciele ośrodków narciarskich nie wiedzą jednak, jaki odsetek tych osób korzysta z usług ich przedsiębiorstw i, co się z tym wiąże, do jak licznej grupy trafiła informacja o danym ośrodku, a także z jakich regionów w kraju i z zagranicy pochodzą ich klienci.

[2] www.rynek-turystyczny.pl/artykul/2297/zima-na-nartach.html (28.08.2015); www.twojapogoda.pl/wiadomosci/111999/ilu-polakow-umie-jezdzic-na-nartach (28.08.2015).

Charakterystyka obszaru badań

Ośrodek Narciarski Kotelnica Białczańska powstał w 2001 r. z inicjatywy mieszkańców Białki Tatrzańskiej. Ma on formę spółki, w której partycypuje 50 osób. Jest to największy i najdynamiczniej rozwijający się ośrodek narciarski w Polsce. Stan bazy narciarskiej na jego obszarze w sezonie zimowym 2014/2015 liczył dziewięć urządzeń wyciągowych, w tym sześć kolei linowych krzesełkowych, o łącznej długości 7,53 km i zdolności przewozowej 16 775 osób/godz. oraz 14 tras zjazdowych o łącznej długości 13,1 km. W sezonie zimowym 2015/2016 została oddana do użytku następna, sześcioosobowa kolej linowa krzesełkowa i trasa zjazdowa. Trasy narciarskie w tym ośrodku są usytułowane na wschodnich, północno-wschodnich i południowo-wschodnich stokach Kotelnicy (918 m n.p.m.) i Jankulakowskiego Wierchu (934 m n.p.m.). Przeważają tu trasy łatwe (65,0% długości tras), odpowiednie dla początkujących i średnio zaawansowanych narciarzy i snowboardzistów. Wszystkie trasy w tym ośrodku są dośnieżane i umożliwiają jazdę po zmroku.

W sezonie zimowym 2013/2014 pomiędzy Kotelnicą a Jankulakowskim Wierchem wytyczono pięć malowniczo położonych, narciarskich tras biegowych o łącznej długości 13,8 km. Najkrótsza z nich ma 1250 m, a najdłuższa – 4380 m długości. Są one naśnieżane, oświetlone i codziennie przygotowywane przez ratraki.

Tereny ośrodków narciarskich w Białce Tatrzańskiej, tj. Kotelnicy Białczańskiej, Bani i Kaniówki, są z sobą połączone trasami zjazdowymi. W sezonie 2011/2012 objęto wspólnym skipassem „TatrySki" siedem podhalańskich ośrodków narciarskich. Karnet ten daje możliwość narciarzom i snowboardzistom korzystanie ze wszystkich 36 wyciągów narciarskich i kolei linowych w wyżej wymienionych ośrodkach białczańskich oraz w Grapie-Litwince i Koziniec Ski w Czarnej Górze, Jurgów Ski w Jurgowie, a także Czorsztyn Ski w Kluszkowcach.

Białka Tatrzańska jest przykładem stacji narciarskiej, w której ofertę dla narciarzy poszerzono o usługi odnowy biologicznej. Od 2011 r. przy ośrodkach narciarskich Bania i Kotelnica Białczańska funkcjonuje kompleks nowoczesnych basenów geotermalnych Terma Bania (Krzesiwo 2014).

Pojemność recepcyjna bazy noclegowej Białki Tatrzańskiej w 2014 r. wynosiła około 8,0 tys. miejsc noclegowych. W sezonie zimowym ich liczba jest niewystarczająca, co powoduje, że turyści są zmuszeni nocować w sąsiednich miejscowościach (Krzesiwo, Mika 2011).

Cel i metodyka badań

Celem artykułu jest oszacowanie liczby pojedynczych osób, korzystających w sezonie zimowym 2014/2015 z usług Ośrodka Narciarskiego Kotelnica Białczańska w Białce

Tatrzańskiej oraz określenie ich pochodzenia terytorialnego. W przeciwieństwie do większości publikacji podejmujących problematykę wielkości ruchu turystycznego w niniejszej pracy osoba, która przyjechała do badanego ośrodka kilka razy w ciągu sezonu nie była traktowana jako kilka osób, ale jako jedna osoba.

Do realizacji celu pracy wykorzystano metody badawcze, które zostały dostosowane do poszczególnych wymagań procesu badawczego. Materiały źródłowe gromadzono w trakcie trwania całego sezonu narciarskiego w ośrodku, przez 129 dni, od dnia otwarcia ośrodka, które nastąpiło 5 grudnia 2014 r., do dnia jego zamknięcia, tj. do 12 kwietnia 2015 r. (ryc. 1).

Pierwszy etap realizacji badań przeprowadzony od 30 października do 14 grudnia 2014 r. obejmował:

– wywiad z przedstawicielem ośrodka na temat podjęcia określonych problemów badawczych;
– przygotowanie kwestionariuszy wywiadów;
– inwentaryzację pojazdów (spis rejestracji samochodowych i autokarowych) znajdujących się na parkingach zlokalizowanych przy ośrodku (od 5 do 14 grudnia 2014 r.);
– przeprowadzenie wywiadów pilotażowych (od 7 do 14 grudnia 2014 r.);
– doprecyzowanie układu i zakresu pytań zawartych w kwestionariuszach wywiadów.

W drugim etapie, od 15 grudnia 2014 r. do 12 kwietnia 2015 r., przeprowadzono szczegółowe badania terenowe, na które składały się:

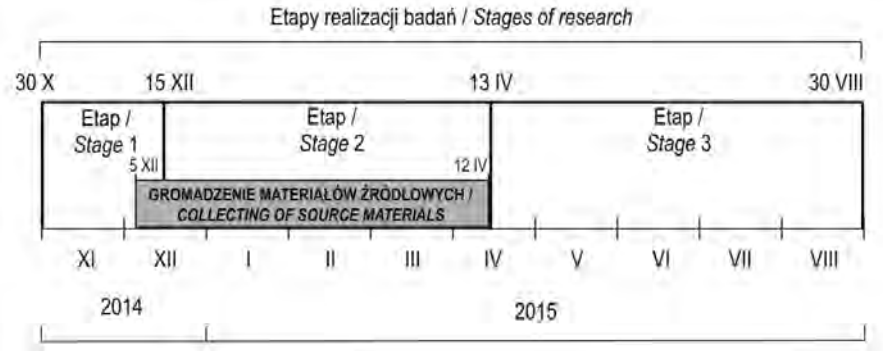

Ryc. 1. Etapy realizacji badań
Fig. 1. Stages of research
Źródło: opracowanie własne.
Source: author's own work.

– inwentaryzacja pojazdów znajdujących się na parkingach przy ośrodku;
– wywiady kwestionariuszowe z turystami – narciarzami, snowboardzistami i innymi osobami przebywającymi na terenie Ośrodka Narciarskiego Kotelnica Białczańska (od 15 grudnia 2014 r. do 18 marca 2015 r.).

Trzeci etap pracy, przeprowadzony od 13 kwietnia do 30 sierpnia 2015 r., polegał na porządkowaniu materiałów źródłowych (spisów rejestracji samochodowych i autokarowych oraz wywiadów kwestionariuszowych z turystami), stworzeniu baz danych pochodzących z prowadzonych w poprzednich etapach badań i kameralnym opracowaniu wyników.

Podejmując się przeprowadzenia badań, które pozwolą odpowiedzieć na pytania:
(1) Ile pojedynczych (różnych) osób w ciągu całego sezonu narciarskiego odwiedziło ośrodek?
(2) Skąd pochodzą goście ośrodka?

– przyjęto, że jednym samochodem przyjeżdżają zazwyczaj te same osoby. Jeżeli osoby te przyjadą do ośrodka kilka razy w sezonie i dana rejestracja zostanie spisana co najmniej dwa razy, to po stworzeniu bazy danych z całego sezonu i usunięciu pozycji zduplikowanych, będzie się można dowiedzieć, ile różnych samochodów znajdowało się na badanym terenie. W celu uzyskania informacji dotyczącej średniej liczby osób przyjeżdżających w jednym samochodzie zadano takie pytanie w kwestionariuszu wywiadu. Turyści byli pytani także, czy pojazd, którym przyjechali, znajduje się na parkingu przy ośrodku, czy pozostawiono go w innym miejscu (np. przy obiekcie noclegowym). Poza inwentaryzacją samochodów osobowych prowadzono również spis rejestracji autokarów wycieczkowych i busów wraz z określeniem liczby osób mieszczących się w tych pojazdach. W związku z tym, że jeden autokar/bus może przywozić różne osoby w ciągu całego sezonu, obliczenia odnośnie do liczby osób, które dotarły do Ośrodka Narciarskiego Kotelnica Białczańska za ich pośrednictwem, wykonano osobno dla każdego okresu (tab. 8, tab. 9). W kwestionariuszu wywiadu znalazło się także pytanie: „Jakim środkiem transportu przyjechał(a) Pan(i) do Białki Tatrzańskiej?". Dzięki temu pytaniu uzyskano informacje dotyczące procentowego udziału poszczególnych środków transportu, z których korzystają turyści przybywający do badanego ośrodka. W związku z istotnymi różnicami w odpowiedziach na powyższe pytania przez turystów z Polski i z zagranicy wykonano odrębne obliczenia dla tych dwóch grup turystów.

Sposób prowadzenia inwentaryzacji polegał na przejściu jednej lub dwóch osób (w zależności od potrzeb) po sześciu parkingach, pięciu zlokalizowanych przy dolnych stacjach kolei linowych nr I i IV oraz jednym na Jankulakowskim Wierchu, i zarejestrowaniu na dyktafony każdej tablicy. Ta część badań była przeprowadzana w momencie największego wypełnienia parkingów, w zależności od okresu sezonu zimowego, tj. w godzinach od 10.00 do 16.00. Pojemność wszystkich parkingów należących do Ośrodka Narciarskiego Kotelnica Białczańska wynosi ok. 1600–1900

pojazdów. W okresie bożonarodzeniowo-noworocznym oraz w trakcie trwania ferii zimowych, tj. przez 55 dni, parkingi te każdego dnia były całkowicie wypełnione. Spisanie zatem wszystkich rejestracji samochodowych i autokarowych w tych okresach zajmowało jednej osobie od 4 do 6 godzin dziennie. Przed i po sezonie wysokim czas pracy osoby prowadzącej badania terenowe skracał się o połowę.

W ciągu całego sezonu spisano 101 362 rejestracji, w tym 99 962 należących do samochodów osobowych i 1400 do autokarów i busów. Ich liczba różni się w zależności od okresu sezonu zimowego (tab. 1).

Wywiady kwestionariuszowe z turystami przeprowadzono na grupie 1236 osób, w tym 1159 z Polski i 77 z zagranicy. Do analizy przyjęto łącznie 1222 kwestionariusze, 14 odrzucono ze względu na zbyt duże braki w odpowiedziach na pytania lub niepoważne potraktowanie pytań przez respondenta. Badania ankietowe były prowadzone przez 55 dni. W weekendy zostało wypełnionych 656 kwestionariuszy (53,68%), a w dni robocze – 566 (46,32%). Biorąc pod uwagę rozkład czasowy w podziale na okresy sezonu zimowego, najwięcej, bo aż 350 ankiet (28,64%), prze-

Tab. 1. Liczba spisanych tablic rejestracyjnych samochodów osobowych i autokarów/busów znajdujących się na parkingach przy Ośrodku Narciarskim Kotelnica Białczańska
Table 1. Number of license plates of passenger cars and coaches/buses registered at the Kotelnica Białczańska Ski Resort parking area

Okres sezonu zimowego Period of winter season		Liczba rejestracji samochodów osobowych Number of license plates – passenger cars	Liczba rejestracji autokarów/busów Number of license plates – coaches/buses	Suma Total
Przed sezonem wysokim Before high season		16 367	234	16 601
Bożonarodzeniowo-noworoczny Christmas and New Year period		17 391	166	17 557
Ferie Winter holidays	I tura 1st round	17 733	247	17 980
	II tura 2nd round	14 940	236	15 176
	III tura 3rd round	12 560	251	12 811
Po sezonie wysokim After high season		20 971	266	21 237
Suma / Total		99 962	1 400	101 362

Źródło: opracowanie własne.
Source: authors' own work.

prowadzono przed sezonem wysokim, tj. od 5 do 24 grudnia 2014 r. i od 7 do 18 stycznia 2015 r. (tab. 2). W okresie bożonarodzeniowo-noworocznym, od 25 grudnia 2014 r. do 6 stycznia 2015 r., wypełnionych zostało 209 kwestionariuszy (17,10%), podczas ferii zimowych, trwających od 19 stycznia do 1 marca 2015 r. – 533 (43,62%), a po sezonie wysokim, obejmującym dni od 2 marca do 12 kwietnia 2015 r. – 130 (10,64%). Badania ankietowe rozpoczęto pilotażem trwającym od 7 do 14 grudnia 2014 r., a zakończono 18 marca 2015 r.

Tab. 2. Liczba kwestionariuszy wypełnionych w poszczególnych okresach sezonu zimowego
Table 2. Number of questionnaires filled in particular periods of the winter season

Okres sezonu zimowego / Period of winter season		Liczba kwestionariuszy Number of questionnaires
Przed sezonem wysokim / Before high season		350
Bożonarodzeniowo-noworoczny / Christmas and New Year period		209
Ferie Winter holiday	I tura / 1st round	225
	II tura / 2nd round	133
	III tura / 3rd round	175
Po sezonie wysokim / After high season		130
Suma / Total		1222

Źródło: opracowanie własne.
Source: authors' own work.

Wyniki badań

Wielkość ruchu turystycznego

W sezonie zimowym 2014/2015 Ośrodek Narciarski Kotelnica Białczańska odwiedziło między 318 a 342 tys. osób, z których ok. 291–312 tys. turystów pochodziło z Polski, a ok. 27–30 tys. z zagranicy. Wynik ten uzyskano, stosując założenia i obliczenia zawarte poniżej.

Najczęściej wybieranym środkiem transportu przez turystów przybywających do badanego ośrodka był samochód. Aż 89,26% respondentów mieszkających w Polsce i 73,68% za granicą dotarło do Białki Tatrzańskiej za jego pośrednictwem (tab. 3). Autokarem/busem wycieczkowym przyjechało 6,21% Polaków i 9,21% obcokrajowców, autobusem kursowym/busem odpowiednio 3,14% i 10,53%, a innymi środkami transportu – 1,39% i 6,58%.

Tab. 3. Struktura ruchu turystycznego w Ośrodku Narciarskim Kotelnica Białczańska wg rodzaju środka transportu w podziale na turystów z Polski i z zagranicy
Table 3. Structure of tourist traffic in the Kotelnica Białczańska Ski Resort with regard to the means of transport divided into tourists from Poland and from abroad

Środek transportu Means of transport	Turyści z Polski / Tourists from Poland		Turyści z zagranicy / Tourists from abroad	
	Liczba odpowiedzi Number of answers	Odsetek odpowiedzi Percentage of answers [%]	Liczba odpowiedzi Number of answers	Odsetek odpowiedzi Percentage of answers [%]
Samochód osobowy Passenger car	1022	89,26	56	73,68
Autokar/bus wycieczkowy Coach/bus	71	6,21	7	9,21
Autobus kursowy/bus Regular bus/public bus	36	3,14	8	10,53
Inne / Other	16	1,39	5	6,58
Suma / Total	1145	100,00	76	100,00

Źródło: opracowanie własne.
Source: authors' own work.

Około 3/4 (74,77%) osób z Polski, które przybyły do Białki Tatrzańskiej samochodem, ustawiło go na parkingu przy Ośrodku Narciarskim Kotelnica Białczańska (tab. 4). Pozostała część turystów (25,23%) dotarła do ośrodka pieszo lub skibusem, pozostawiając swój pojazd przy obiekcie, w którym nocowała. Z kolei aż 83,33% respondentów z zagranicy zaparkowało samochód na inwentaryzowanym obszarze, a 16,67% przy obiekcie noclegowym.

W samochodach z zagranicy przyjeżdżało zazwyczaj więcej osób niż w tych z Polski. W ponad 1/4 (26,09%) zagranicznych pojazdów przyjechały cztery osoby (tab. 5). Stosunkowo dużo, bo aż w 21,74% samochodów, przyjechało sześć lub więcej osób. Taki sam odsetek stanowili turyści, którzy przyjechali „w trójkę". Po pięć osób znajdowało się w 17,39% pojazdów, a po dwie – w 13,04%. Z kolei w 30,01% samochodów z Polski przyjechały tylko dwie osoby. Po cztery osoby było w 27,16% pojazdach, a po trzy – w 24,42%. Po pięciu turystów znajdowało się w 9,09% samochodów, a po sześciu lub więcej – w 7,35%. Bez towarzystwa przyjechało tylko 1,97% ankietowanych. Średnia liczba osób, która przyjechała w jednym samochodzie z Polski to 3,45, a z zagranicy – 4,59 (tab. 6).

Z całego sezonu zimowego, do bazy danych wpisano 99 962 rejestracje samochodowe. Liczba zduplikowanych rejestracji, które zostały następnie usunięte, wynosiła 39 950, a pozostałych, unikatowych – 60 011. Do pojazdów zarejestrowanych w Polsce należało 56 347 rejestracji (93,89%), a za granicą – 3664 (6,11%) (tab. 6). Liczba osób z Polski, które przyjechały do Białki Tatrzańskiej samochodem i pozostawiły go na

Tab. 4. Struktura odpowiedzi na pytanie: „Jeżeli przyjechał(a) Pani(i) samochodem lub autokarem/busem wycieczkowym, to czy znajduje się on na parkingu przy Kotelnicy?"
Table 4. Structure of the answer to the question: „If you came here by car or by coach/bus, do you use a parking space at the Kotelnica Białczańska parking area?"

Środek transportu / Means of transport		Odsetek odpowiedzi turystów z Polski Percentage of answers of tourists from Poland [%]	Odsetek odpowiedzi turystów z zagranicy Percentage of answers of tourists from abroad [%]
Samochód / Passenger car	TAK / YES	74,77	83,33
	NIE / NO	25,23	16,67
Autokar/bus wycieczkowy Coach/bus	TAK / YES	88,57	71,43
	NIE / NO	11,43	28,57

Źródło: opracowanie własne.
Source: authors' own work.

Tab. 5. Struktura respondentów, którzy dotarli do Białki Tatrzańskiej samochodem, ze względu na liczbę osób znajdujących w jednym pojeździe
Table 5. Structure of respondents that came to Białka Tatrzańska by car, with regard to the number of persons in one vehicle

Liczba osób w jednym samochodzie Number of people in one vehicle	Odsetek odpowiedzi turystów z Polski Percentage of answers of tourists from Poland [%]	Odsetek odpowiedzi turystów z zagranicy Percentage of answers of tourists from abroad [%]
1	1,97	0,00
2	30,01	13,04
3	24,42	21,74
4	27,16	26,09
5	9,09	17,39
6 i więcej / and more	7,35	21,74
Suma / Total	100,00	100,00

Źródło: opracowanie własne.
Source: authors' own work.

parkingu przy Ośrodku Narciarskim Kotelnica Białczańska, wynosiła 194 397 (56 347 rejestracji x 3,45 średnia liczba osób w jednym samochodzie). Stanowi ona 74,77% wszystkich osób z naszego kraju, które dotarły do Kotelnicy samochodem. Pozostała część turystów (25,23%) pozostawiła swój pojazd w innym miejscu, najczęściej

przy obiekcie noclegowym, w którym była zakwaterowana. Liczba tych turystów wynosiła 65 596 (194 397 x 25,23/74,77). Z powyższego wynika, że do badanego ośrodka narciarskiego samochodem przyjechały 259 993 osoby z Polski. Z kolei liczba obcokrajowców, którzy dotarli do Białki Tatrzańskiej samochodem i zaparkowali go przy Kotelnicy wynosiła 16 818 (3664 rejestracje x 4,59 średnia liczba osób w samochodzie) (83,33%), a tych którzy pozostawili go w innym miejscu – 3364 (16,67%). Z obliczeń wynika, że do badanego ośrodka samochodem przyjechało 20 182 turystów z zagranicy. Łączna liczba osób, które dotarły do Ośrodka Narciarskiego Kotelnica Białczańska samochodami, wynosiła 280 175.

Jeżeli samochodem dotarło do Białki Tatrzańskiej 89,26% turystów z Polski, a wartość ta wynosi 259 993, to pozostałymi środkami transportu przyjechały

Tab. 6. Liczba osób, które przyjechały do Białki Tatrzańskiej samochodem
Table 6. Number of people that came to Białka Tatrzańska by car

	Z Polski From Poland	Z zagranicy From abroad	Suma Total
Liczba rejestracji samochodów osobowych znajdujących się na parkingach przy ośrodku Number of license plates of cars registered at the Kotelnica Białczańska parking area (R)	56 347	3 664	60 011
Średnia liczba osób przypadająca na jeden samochód Average number of people per one car (ŚR)	3,45	4,59	
Liczba osób, które przyjechały samochodem i pozostawiły go na parkingu przy ośrodku Number of people that came by car and left it at the Kotelnica Białczańska parking area (LP); (R x ŚR)	194 397	16 818	211 215
Odsetek turystów, którzy przyjechali samochodem i pozostawili go na parkingu przy ośrodku Percentage of tourists that came by car and left it at the Kotelnica Białczańska parking area	74,77%	83,33%	
Odsetek turystów, którzy przyjechali samochodem, ale nie pozostawili go na parkingu przy ośrodku Percentage of tourists that came by car but they did not leave it at the Kotelnica Białczańska parking area	25,23%	16,67%	
Liczba turystów, którzy przyjechali samochodem, ale nie pozostawili go na parkingu przy ośrodku Number of tourists that came by car but they did not leave it at the Kotelnica Białczańska parking area (LN);	65 596	3 364	68 960
Łączna liczba osób, które przyjechały samochodem Total number of people that came by car (S); (LP + LN)	259 993	20 182	280 175

Źródło: opracowanie własne.

Source: authors' own work.

31 283 osoby (10,74%). Jeżeli natomiast takim samym środkiem transportu przybyło 73,68% obcokrajowców, tj. 20 182 osób, to innymi pojazdami dotarło 7209 turystów zagranicznych (26,32%). Po zsumowaniu wymienionych wartości okazuje się, że w sezonie zimowym 2014/2015 Ośrodek Narciarski Kotelnica Białczańska odwiedziło 318 667 osób, w tym 291 276 turystów polskich i 27 391 zagranicznych (tab. 7).

Biorąc pod uwagę spis rejestracji autokarów i busów wycieczkowych na parkingach zlokalizowanych przy badanym ośrodku, liczba turystów, którzy nimi przyjechali, wydaje się jednak znacznie większa niż ta uzyskana i przedstawiona w tabeli 7. Różnice te mogą być spowodowane tym, że badania ankietowe często przeprowadzano w godzinach popołudniowych, tj. po 14.00, czyli w czasie, kiedy wiele grup zorganizowanych, które przyjechały autokarami i busami, odjechały do miejsc noclegowych. Spis rejestracji był przeprowadzany w godzinach wcześniejszych, gdy parkingi były wypełnione. Pierwsze autokary zaczynały odjeżdżać z ośrodka między godziną 13.00 a 14.00.

W ciągu całego sezonu zimowego spisano 1400 rejestracji należących do tego typu pojazdów. Liczba znalezionych i usuniętych zduplikowanych rejestracji wynosiła 467, a pozostałych, unikatowych – 933 (tab. 8). Najwięcej różnych autokarów i busów zostało zarejestrowanych po sezonie wysokim (174), przed sezonem (162) i w czasie

Tab. 7. Liczba osób, które odwiedziły Ośrodek Narciarski Kotelnica Białczańska poszczególnymi środkami transportu

Table 7. Number of people that visited the Kotelnica Białczańska Ski Resort by particular means of transport

Środek transportu Means of transport	Turyści z Polski Tourists from Poland		Turyści z zagranicy Tourists from abroad	
	Liczba osób Number of people	Odsetek osób Percentage of people [%]	Liczba osób Number of people	Odsetek osób Percentage of people [%]
Samochód osobowy Passenger car	259 993	89,26	20 182	73,68
Autokar/bus wycieczkowy Coach/bus	18 088	6,21	2 523	9,21
Autobus kursowy/bus Regular bus/public bus	9 146	3,14	2 884	10,53
Inne / Other	4 049	1,39	1 802	6,58
Suma / Total	291 276	100,00	27 391	100,00

Źródło: opracowanie własne.

Source: authors' own work.

II tury ferii zimowych (162), a najmniej w okresie bożonarodzeniowo-noworocznym (135). Autokary i busy wycieczkowe, które czekały na swoich pasażerów na parkingu przy ośrodku przywiozły 34 069 polskich turystów (tab. 9). Liczba ta stanowi 88,57% osób z naszego kraju, które przyjechały do Kotelnicy autokarami i busami. Po pozostałą część narciarzy i snowboardzistów (11,43%) kierowcy przyjeżdżali o umówionej godzinie. Liczba tych osób wynosiła 4397 (34 069 x 11,43/88,57). Z powyższych obliczeń wynika, że do badanego ośrodka autokarami i busami dotarło 38 466 osób z Polski. Autokarami zaś i busami, które podczas korzystania przez turystów z terenów narciarskich stały na parkingu przy ośrodku, przyjechało 3 221 obcokrajowców, tj. 71,43% turystów z zagranicy. Pojazdy, którymi przyjechała pozostała część narciarzy i snowboardzistów zagranicznych (28,57%) – 1288 osób, nie znajdowały się na inwentaryzowanym obszarze. Stąd liczba osób z zagranicy, które dotarły do badanego ośrodka narciarskiego omawianymi środkami transportu, wynosiła 4509.

Jeżeli samochodami, autokarami i busami przyjechało do Ośrodka Narciarskiego Kotelnica Białczańska łącznie 95,47% polskich turystów, tj. 298 459 osób, to pozostałymi środkami transportu dotarły 14 162 osoby (4,53%) z naszego kraju. Z kolei,

Tab. 8. Liczba rejestracji autokarów i busów wycieczkowych w poszczególnych okresach sezonu zimowego

Table 8. Number of license plates of coaches and buses in particular periods of the winter season

Okres sezonu zimowego Period of winter season		Liczba wpisanych rejestracji Number of recorded license plates	Liczba znalezionych i usuniętych zduplikowanych rejestracji Number of found and deleted duplicated license plates	Liczba pozostałych unikatowych rejestracji Number of remaining unique license plates
Przed sezonem wysokim Before high season		234	72	162
Bożonarodzeniowo-noworoczny Christmas and New Year period		166	31	135
Ferie Winter holiday	I tura 1st round	247	100	147
	II tura 2nd round	236	74	162
	III tura 3rd round	251	98	153
Po sezonie wysokim After high season		266	92	174
Suma / Total		1 400	467	933

Źródło: opracowanie własne.

Source: authors' own work.

Tab. 9. Liczba osób, które przyjechały do Białki Tatrzańskiej autokarem/busem wycieczkowym
Table 9. Number of people that came to Białka Tatrzańska by coach/bus

	Z Polski From Poland	Z zagranicy From abroad	Suma Total
Liczba osób, które przyjechały autokarem/busem wycieczkowym, który czekał na nich na parkingu przy ośrodku Number of people that came by coach/bus and it was waiting for them at the Kotelnica Białczańska parking area (LP)	34 069	3 221	37 290
Odsetek turystów, którzy przyjechali autokarem/busem wycieczkowym, który czekał na nich na parkingu przy ośrodku Percentage of tourists that came by coach/bus and it was waiting for them at the Kotelnica Białczańska parking area	88,57%	71,43%	
Odsetek turystów, którzy przyjechali autokarem/busem wycieczkowym, który nie czekał na nich na parkingu przy ośrodku Percentage of tourists that came by coach/bus and it was not waiting for them at the Kotelnica Białczańska parking area	11,43%	28,57%	
Liczba osób, które przyjechały autokarem/busem wycieczkowym, który nie czekał na nich na parkingu przy ośrodku Number of people that came by coach/bus and it was not waiting for them at the Kotelnica Białczańska parking area (LN)	4 397	1 288	5 685
Łączna liczba osób, które przyjechały autokarem/busem wycieczkowym Total number of people that came by coach/bus (LP + LN)	38 466	4 509	42 975

Źródło: opracowanie własne.
Source: authors' own work.

jeśli samochodami, autokarami i busami przybyło 82,89% turystów zagranicznych, tj. 24 691 osób, to innymi pojazdami przyjechało 5097 osób.

Powyższe obliczenia wskazują, że w analizowanym sezonie zimowym Ośrodek Narciarski Kotelnica Białczańska odwiedziło 342 409 osób, w tym 312 621 turystów z Polski i 29 788 z zagranicy.

Pochodzenie terytorialne uczestników ruchu turystycznego

Turyści z Polski stanowili 91,3% odwiedzających badany ośrodek narciarski. Przybyli do niego ze wszystkich województw naszego kraju (ryc. 2). Prawie połowa osób, która w sezonie zimowym 2014/2015 przyjechała do Białki Tatrzańskiej, pochodziła z dwóch województw: mazowieckiego (26,30%) i małopolskiego (22,99%). Licznie reprezentowani byli także narciarze i snowboardziści z województwa śląskiego (14,14%). Z województwa łódzkiego przyjechało 6,14% turystów, z wielkopolskiego – 4,39%, a z podkarpackiego – 4,04%. Udział osób z pozostałych województw w strukturze turystycznego ruchu narciarskiego w Białce Tatrzańskiej był niewielki – poniżej 4,0%.

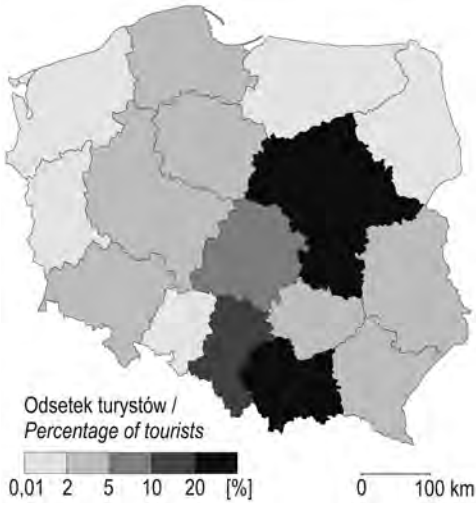

Ryc. 2. Udział turystów w Ośrodku Narciarskim Kotelnica Białczańska w sezonie zimowym 2014/2015 wg województw
Fig. 2. Origin of tourists in the Kotelnica Białczańska Ski Resort in the winter season 2014/2015 by voivodships
Źródło: opracowanie własne.
Source: authors' own work.

Zauważalne jest silne przestrzenne zróżnicowanie pochodzenia terytorialnego uczestników ruchu turystycznego w ramach poszczególnych województw. Dla zilustrowania tego zjawiska wykonano mapę koncentracji przestrzennej miejsc zamieszkania turystów wg powiatów (ryc. 3).

Narciarze i snowboardziści, którzy przyjechali do Białki Tatrzańskiej, pochodzili najczęściej ze środkowej, południowej i zachodniej części województwa małopolskiego, ze środkowej i wschodniej części województwa śląskiego, ze środkowej części województwa mazowieckiego oraz z dużych miast. Prawie 1/4 turystów (23,22%) przyjechała do Kotelnicy tylko z dwóch największych miast Polski – Warszawy (14,51%) i Krakowa (8,71%) (ryc. 3). Aż 1/5 (20,48%) uczestników ruchu turystycznego pochodziła z aglomeracji warszawskiej, tj. z Warszawy oraz z powiatów: warszawskiego zachodniego (1,08%), piaseczyńskiego (0,92%), wołomińskiego (0,80%), pruszkowskiego (0,79%), legionowskiego (0,57%), mińskiego (0,53%), otwockiego (0,52%), grodziskiego (0,43%) i nowodworskiego (0,33%). Natomiast 12,68% turystów przyjechało z aglomeracji krakowskiej, tj. z Krakowa i z powiatów: krakowskiego (2,06%), wielickiego (0,74%), myślenickiego (0,71%) i bocheńskiego (0,46%). W Białce Tatrzańskiej licznie byli reprezentowani również mieszkańcy największych miast Polski – Łodzi (2,42%), Katowic (1,92%), Poznania (1,31%), Lublina (1,21%), Wrocławia (1,05%), Częstochowy (1,01%) i Gdańska (1,01%), a także powiatów: nowotarskiego (2,00%) i tatrzańskiego (1,61%). Udział osób z zachodniej, północnej i wschodniej części naszego kraju w badanym ośrodku narciarskim był niewielki. Poza dużymi miastami kształtował się przeważnie na poziomie od 0,01 do 0,1%. Podczas badań nie zarejestrowano turystów tylko z jednego powiatu – lubańskiego – położonego w zachodniej części województwa dolnośląskiego.

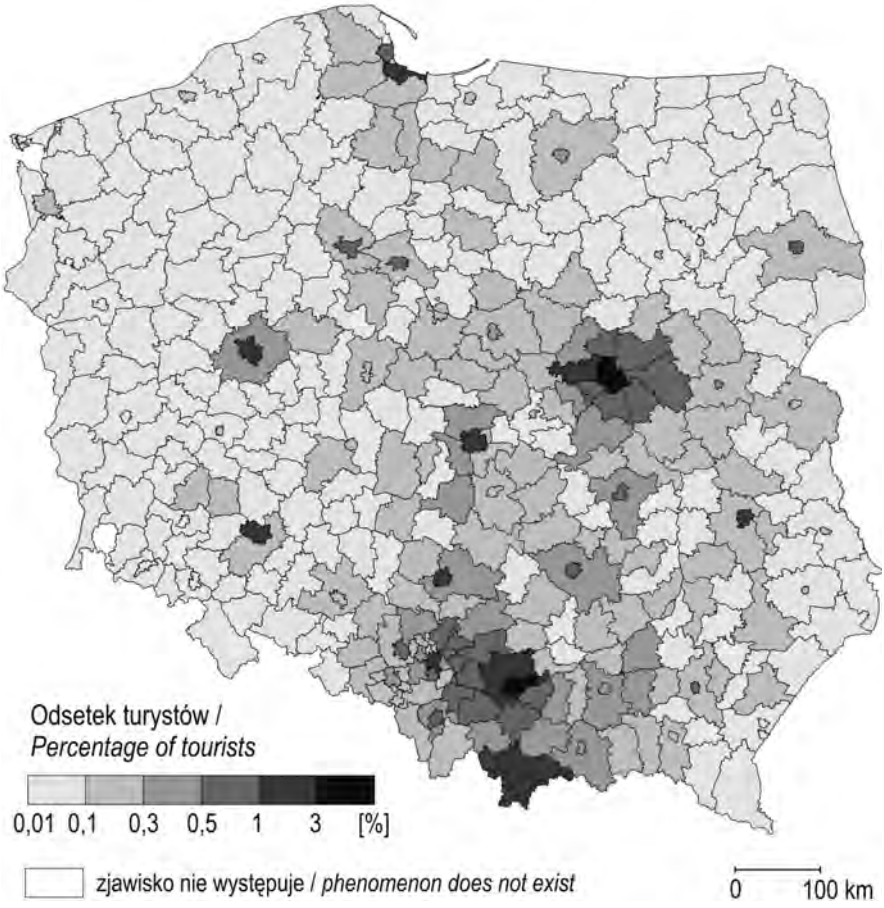

Ryc. 3. Udział turystów w Ośrodku Narciarskim Kotelnica Białczańska w sezonie zimowym 2014/2015, wg powiatów

Fig. 3. Origin of tourists in the Kotelnica Białczańska Ski Resort in the winter season 2014/2015 by counties

Źródło: opracowanie własne.

Source: authors' own work.

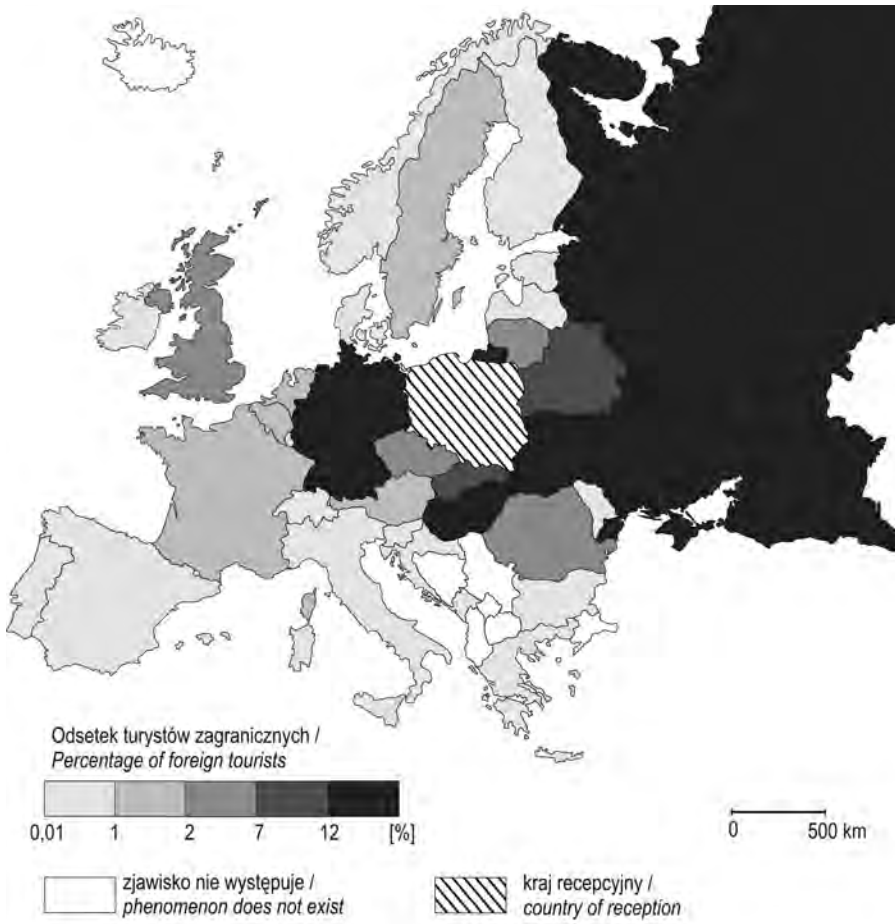

Ryc. 4. Udział turystów w Ośrodku Narciarskim Kotelnica Białczańska w sezonie zimowym 2014/2015, wg państw

Fig. 4. Origin of tourists in the Kotelnica Białczańska Ski Resort in the winter season 2014/2015 by countries

Źródło: opracowanie własne.

Source: authors' own work.

Turyści z zagranicy stanowili 8,7% wszystkich osób odwiedzających Ośrodek Narciarski Kotelnica Białczańska. Pochodzili oni z 34 krajów świata[3], wyłączając Polskę. Poza obywatelami Stanów Zjednoczonych wszyscy byli mieszkańcami państw europejskich. Ponad 3/4 z nich (76,47%) przyjechało tylko z sześciu krajów (ryc. 4): z Ukrainy (14,52%), z Rosji (13,22%), z Niemiec (13,00%), z Węgier (12,80%), z Białorusi (11,59%) i ze Słowacji (11,34%). Licznie byli reprezentowani także obywatele Wielkiej Brytanii (4,38%), Litwy (3,01%), Czech (2,74%) i Rumunii (2,54%). Udział turystów z pozostałych 24 krajów nie był większy niż 2,00%.

Narciarze i snowboardziści pochodzący z Ukrainy przyjechali do Białki Tatrzańskiej ze wszystkich (poza krymskim) obwodów tego kraju. Dotarli oni nie tylko z zachodniej, jakby się mogło wydawać, ale także z południowej i ze wschodniej części państwa. Aż 30,21% było mieszkańcami Kijowa. Stosunkowo dużo, bo 8,51%, turystów pochodziło z obwodu lwowskiego, 7,45% – z kijowskiego, i 5,53% – z dniepropietrowskiego. Turyści, którzy przybyli do ośrodka Kotelnica z Rosji, pochodzili z 28 obwodów, 2 republik i 2 miast wydzielonych. Około 3/4 z nich (73,02%) było mieszkańcami obwodów: kaliningradzkiego (39,91%) i moskiewskiego (11,18%) oraz Moskwy (21,93%). Zdecydowana większość Rosjan pochodziła z zachodniej części kraju, ale zarejestrowano także turystów z obwodów północnych, m.in. archangielskiego (0,22%) i murmańskiego (0,22%), z południowych, m.in. astrachańskiego (0,22%) i orenburskiego (0,22%), z Republiki Baszkortostanu w Uralu Południowym (0,44%), z Republiki Tatarstanu nad środkową Wołgą (0,44%), a nawet z obwodu irkuckiego (0,22%) i magadańskiego znajdującego się nad Morzem Ochockim (0,44%).

Wnioski

Na podstawie przeprowadzonych badań i analiz można sformułować następujące wnioski końcowe:

1) W sezonie zimowym 2014/2015 Ośrodek Narciarski Kotelnica Białczańska odwiedziło między 318 a 342 tys. osób, w tym 291–312 tys. turystów z Polski, tj. ok. 5–10% wszystkich narciarzy i snowboardzistów z kraju. Wartość ta jest wysoka i świadczy o tym, że informacja o ośrodku trafiła do znacznej liczby osób w docelowej grupie klientów.

[3] 1. Ukraina, 2. Rosja, 3. Niemcy, 4. Węgry, 5. Białoruś, 6. Słowacja, 7. Wielka Brytania, 8. Litwa, 9. Czechy, 10. Rumunia, 11. Austria, 12. Holandia, 13. Belgia, 14. Francja, 15. Szwecja, 16. Włochy, 17. Łotwa, 18. Dania, 19. Norwegia, 20. Estonia, 21. Szwajcaria, 22. Bułgaria, 23. Chorwacja, 24. Irlandia, 25. Czarnogóra, 26. Stany Zjednoczone, 27. Słowenia, 28. Luksemburg, 29. Portugalia, 30. Mołdawia, 31. Hiszpania, 32. Grecja, 33. Finlandia, 34. Lichtenstein.

2) Prawie 9% wszystkich osób, które odwiedziły badany ośrodek, stanowili turyści zagraniczni. Kotelnica Białczańska jest więc ośrodkiem narciarskim o randze międzynarodowej. Osoby zarządzające tym przedsiębiorstwem powinny zatem zwrócić uwagę na promowanie ośrodka za granicą. Poza prowadzeniem działań mających na celu przyciągnięcie klientów zza naszej wschodniej granicy, powinno się także podjąć taką aktywność na rynkach: niemieckim, węgierskim, rumuńskim, szwedzkim, norweskim, duńskim, holenderskim i belgijskim. Dla narciarzy i snowboardzistów z zagranicy jednym z najważniejszych motywów wyboru Polski i Ośrodka Narciarskiego Kotelnica Białczańska jako miejsca wypoczynku były niewygórowane ceny karnetów narciarskich i innych usług, a także wysoka jakość wyciągów narciarskich i kolei linowych (Krzesiwo 2015b). Czas dotarcia z Węgier, Rumunii, Szwecji, Norwegii, Danii, Holandii i Belgii do Białki Tatrzańskiej i do jakiegokolwiek alpejskiego ośrodka narciarskiego jest porównywalny. Uwzględniając powyższe motywacje, badany ośrodek może zatem zdecydowanie konkurować z ośrodkami zlokalizowanymi w Alpach.
3) Dla przedstawicieli władz samorządowych i właścicieli przedsiębiorstw turystycznych uzyskanie informacji dotyczącej liczby pojedynczych osób korzystających z usług turystycznych na danym terenie w dłuższym okresie czasu jest niezwykle istotne. Pozwala bowiem na określenie minimalnej liczby osób, które znają daną miejscowość i przyjeżdżają do niej w celach turystycznych, oraz na ocenę skuteczności działań stosowanych przez różne jednostki i podmioty mające na celu przyciągnięcie jak największej grupy turystów. Prowadzenie badań wielkości ruchu turystycznego jest ważną kwestią z punktu widzenia rozwoju miejscowości turystycznych. Na podstawie nieustannego monitoringu będzie można stosować odpowiednie działania zapobiegawcze w razie pogorszenia się koniunktury lub obniżenia walorów turystycznych, skierowane do określonej grupy odbiorców. Działania te są niezmiernie istotne ze względu na programowe kształtowanie ruchu turystycznego oraz wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju w miejscowościach i regionach uzależnionych od turystyki (Mika 2014; Krzesiwo 2015a).
4) Zaprezentowana metoda badawcza pozwala na oszacowanie liczby pojedynczych osób wypoczywających na danym terenie w określonym czasie oraz na dokładne ustalenie pochodzenia terytorialnego uczestników ruchu turystycznego. Niewątpliwą wadą tej metody jest jej czaso- i pracochłonność. Jak wspomniano w części dotyczącej metodyki prowadzenia badań, spisanie wszystkich rejestracji samochodowych i autokarowych w sezonie wysokim (okres bożonarodzeniowo-noworoczny i ferie zimowe) zajmowało jednej osobie od czterech do sześciu godzin dziennie. Co najmniej drugie tyle czasu trwało wpisanie wszystkich rejestracji do arkusza kalkulacyjnego, gdzie tworzona była baza danych. Ośrodek Narciarski Kotelnica Białczańska jest czynny w godzinach 9.00–22.00. Inwentaryzacja pojazdów na parkingach odbywała się w czasie ich największego wypełnienia, tj. w godzinach

10.00–16.00. Pomimo że po 16.00 nie dojeżdżało już wiele osób, to jednak te pojazdy, które zostały zaparkowane na inwentaryzowanym terenie po tej godzinie, nie były rejestrowane. W celu wyeliminowania wymienionych wad sugeruje się zautomatyzowanie spisywania tablic rejestracyjnych pojazdów przez zainstalowanie w miejscach wjazdu na parkingi specjalnych urządzeń rejestrujących. Urządzenia te powinny działać w powiązaniu z programem komputerowym tworzącym automatycznie bazę danych. Wprowadzenie takiego rozwiązania zdecydowanie ułatwi i usprawni gromadzenie danych oraz ograniczy do minimum braki w rejestrowaniu pojazdów. Stworzenie stałego monitoringu będzie się jednak wiązać ze sporym kosztem początkowym przedsięwzięcia, rzędu kilkudziesięciu tysięcy złotych. Jednakże uzyskane dzięki temu dane, wraz z równoczesnym prowadzeniem badań kwestionariuszowych, pozwalających na poznanie opinii respondentów, mogą dostarczyć ważnych informacji, które, jeśli zostaną w odpowiedni sposób wykorzystane, przyczynią się do prawidłowego rozwoju i wzrostu atrakcyjności danego przedsiębiorstwa lub miejscowości turystycznej. Poniesione koszty mogą być zatem niewspółmiernie niskie w stosunku do pozyskanych korzyści.

Literatura

Arcikiewicz A., 2009, *Ruch turystyczny na terenie Babiogórskiego Parku Narodowego*, Rocznik Babiogórski, 11, 215–216.

Arnberger A., Brandenburg Ch., Haider V., 2005, *Evaluating visitor-monitoring techniques: A comparison of counting and video observation data*, Environmental Management, 36, 2, 317–327.

Baraniec A., 2002, *Turystyka w Babiogórskim Parku Narodowym*, [w:] J. Partyka (red.), *Użytkowanie turystyczne parków narodowych. Ruch turystyczny – zagospdarowanie – konflikty – zagrożenia*, Ojców, 155–165.

Bogucka A., Marchlewski A., 1982, *Studium pojemności turystycznej Tatrzańskiego Parku Narodowego*, Studia Naturae seria A, 22, 17–66.

Bolland A., 1982, *Ruch turystyczny w Pienińskim Parku Narodowym – stan obecny i próba jego prognozowania w aspekcie potrzeb ochrony środowiska przyrodniczego*, Studia Naturae, seria A, 22, 227–242.

Buchwał A., Fidelus J., 2010, *Monitoring ruchu turystycznego przy użyciu czujników ruchu na przykładze Tatrzańskiego i Babiogórskiego Parku Narodowego*, Nauka a zarządzanie obszarem Tatr i ich otoczeniem, III, 45–54.

Cessford G., Muhar A., 2003, *Monitoring options for visitor numbers in national parks and natural areas*, Journal for Nature Conservation, 11, 240–250.

Derlatka B., Grelowska M., 1980, *Natężenie ruchu turystycznego w Tatrzańskim Parku Narodowym*, Problemy Studenckiego Ruchu Naukowego, 6, 109–115.

Elizasiewicz T., 1968, *Badania ruchu turystycznego i rozwój bazy turystycznej w powiecie*, Problemy Ekonomiczne, 2, 26–46.

Guzik H., Nowak Z., 1983, *Ruch turystyczny a podstawowa baza recepcyjna w województwie miejskim krakowskim w latach 1975–1980*, Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Krakowie, 163, 141–168.

Hibner J., 2014, *Monitoring ruchu turystycznego w rejonie Kasprowego Wierchu – metody i problemy badawcze*, Współczesne problemy i kierunki badawcze w geografii, 2, 33–47.

Hornung M., 1979, *Województwo nowosądeckie jako teren indywidualnej, przyjazdowej turystyki świątecznej*, Zeszyty Naukowe Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie, 18, 54–73.

Kowalczyk A., 1994, *Geograficzno-społeczne problemy zjawiska drugich domów*, Uniwersytet Warszawski, Warszawa.

Kowalczyk-Anioł J., 2010, *Metoda badań*, [w:] S. Liszewski (red.), *Ruch turystyczny w Łodzi i województwie łódzkim w 2009 roku*, Łódź, 9–14.

Krakowiak B., 2000, *Charakterystyka ruchu turystycznego w Parkach Narodowych Karpat Zachodnich – typy funkcjonalne parków*, Turyzm, 10 (1), 5–33.

Krzesiwo K., 2006, *Ruch turystyczny w Beskidzie Śląskim w sezonie zimowym*, praca magisterska, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej, Uniwersytet Jagielloński, Kraków (maszynopis).

Krzesiwo K., 2007, *Turystyka narciarska w Beskidzie Śląskim – stan obecny i problemy rozwoju*, [w:] W. Kurek, R. Faracik (red.), *Studia nad turystyką. Prace geograficzne i regionalne. Geograficzne, społeczne i ekonomiczne aspekty turystyki*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej, Uniwersytet Jagielloński, Kraków, 85–97.

Krzesiwo K., 2014, *Rozwój i funkcjonowanie stacji narciarskich w polskich Karpatach*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Kraków.

Krzesiwo K., 2015a, *Rozwój turystyki narciarskiej w świetle idei zrównoważonego rozwoju – stan badań*, [w:] P. Trzepacz (red.), Prace Geograficzne, 141, 117–140.

Krzesiwo K., 2015b, *Ruch turystyczny w Ośrodku Narciarskim Kotelnica Białczańska w sezonie zimowym 2014/2015 – raport z badań*, Kinga Krzesiwo Research & Consulting, Pisarzowice (maszynopis).

Krzesiwo K., Mika M., 2011, *Ocena atrakcyjności turystycznej stacji narciarskich w świetle zagadnienia ich konkurencyjności – studium porównawcze Szczyrku i Białki Tatrzańskiej*, [w:] M. Mika (red.), Prace Geograficzne, 125, 95–110.

Liszewski S. (red.), 2010, *Ruch turystyczny w Łodzi i województwie łódzkim w 2009 roku*, Łódź.

Ładygin Z., Chovancova B., 2005, *Monitoring ruchu turystycznego w Tatrach na tle innych gór*, [w:] A. Kotarba, W. Borowiec (red.), *Tatrzański Park Narodowy na tle innych terenów chronionych*, t. I, Zakopane, 19–34.

Matczak A., 1985, *Z problematyki badań turystyki i wypoczynku mieszkańców miast przemysłowych; przykład Tomaszowa Mazowieckiego*, Uniwersytet Łódzki, Łódź (maszynopis).

Matczak A., 1992, *Model badań ruchu turystycznego. Studium metodologiczne*, Acta Universitatis Lodziensis, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.

Mielnicka B., 1982, *Wybrane problemy optymalizacji ruchu turystycznego w Babiogórskim Parku Narodowym*, Studia Naturae, seria A, 22, 243–257.

Mielnicka B., Pohl J., 1976, *Pojemność turystyczna Babiogórskiego Parku Narodowego a ochrona środowiska przyrodniczego – synteza*, [w:] K. Zabierowski (red.), *Pojemność turystyczna Babiogórskiego Parku Narodowego a ochrona środowiska przyrodniczego (część I)*, Zakład Ochrony Przyrody PAN, Kraków, arch. BgPN, Zawoja.

Mika M., 2004, *Turystyka a przemiany środowiska przyrodniczego Beskidu Śląskiego*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej, Uniwersytet Jagielloński, Kraków.

Mika M., 2014, *Założenia i determinanty podtrzymywalności lokalnego rozwoju turystyki*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Kraków.

Mika M., Pitrus E., 2007, Źródła informacji turystycznej, [w:] W. Kurek (red.), *Turystyka*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 483–508.

Ostrowski S., 1970, *Wprowadzenie do statystyki ruchu turystycznego. Cz. 1. Obserwacja statystyczna*, Ruch Turystyczny, 1, 13–33.

Ostrowski S., 1972, *Ruch turystyczny w Polsce*, Warszawa.

Ostrowski S., 1975, *Ruch turystyczny jako przedmiot badań statystycznych*, Warszawa.

Płaza J., 2004, *Turystyka w Babiogórskim Parku Narodowym*, Rocznik Babiogórski, 6, 37–58.

Pociask-Karteczka J., Baścik M., Czubernat S., 2007, *Ruch turystyczny w Tatrzańskim Parku Narodowym w latach 1993–2005*, [w:] W. Kurek, M. Mika (red.), *Studia nad turystyką. Tradycje, stan obecny i perspektywy badawcze, Geograficzne, społeczne i ekonomiczne aspekty turystyki*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej, Uniwersytet Jagielloński, Kraków, 271–279.

Prędki R., 2006, *Bieszczadzki Park Narodowy w świetle badań ankietowych turystów na szlakach pieszych w latach 2004–2005*, Rocznik Bieszczadzki, 14, 285–297.

Ptaszycka A., 1964, *Wypoczynek świąteczny i turystyka w strefie otaczającej Kraków*, Miasto, 2, 10–13.

Semczuk M., 2012, *Ruch turystyczny w Gorczańskim Parku Narodowym*, Ochrona Beskidów Zachodnich, 4, 98–110.

Staffa M., Czerwiński J., 1977, *Badanie ruchu turystycznego w Karkonoskim Parku Narodowym*, Wierchy, 46, 212–218.

Warcholik W., Semczuk M., 2011, *Natężenie ruchu turystycznego w Pienińskim Parku Narodowym*, Prace Komisji Geografii Przemysłu, 18, 148–154.

Warcholik W., Semczuk M., Baranowski M., 2010, *Monitoring ruchu turystycznego w Pienińskim Parku Narodowym*, Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis, Studia Geographica, I, 93, 49–57.

Wieniawska-Raj B., 2007, *Dynamika ruchu turystycznego w Karkonoskim Parku Narodowym*, [w:] J. Štursa, R. Knapik (red.), *Geoekologické problemy Krkonoš. Sborn. Mez. Věd. Konf.*, Svoboda n. Ŭpou, Opera Corcontica, 44/2, 593–602.

Wilkońska A., 2011, *Ruch turystyczny*, [w:] M. Mika (red.), *Kraków jako ośrodek turystyczny*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej, Uniwersytet Jagielloński, Kraków, 227–237.

Włodarczyk B., 2010, *Ogólna charakterystyka ruchu turystycznego w Łodzi i województwie łódzkim*, [w:] S. Liszewski (red.), *Ruch turystyczny w Łodzi i województwie łódzkim w 2009 roku*, Łódź, 15–27.

Wrona J., 1983, *Ruch turystyczny w Bieszczadach*, Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Krakowie, 163, 169–205.
Zembrzuski J., 1975, *3 mln. turystów w Tatrzańskim Parku Narodowym*, Podtatrze – wiosna, 55–78.

Źródła internetowe

www.rynek-turystyczny.pl/artykul/2297/zima-na-nartach.html (28.08.2015).
www.twojapogoda.pl/wiadomosci/111999/ilu-polakow-umie-jezdzic-na-nartach (28.08.2015).

Kinga Krzesiwo
Instytut Geografii
Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie
ul. Podchorążych 2, 30-084 Kraków
krzesiwo@up.krakow.pl